

Chile

**informace o zemi, recepty,
vykladačské poznámky
a seznam dostupných publikací**

4. března 2011

INFORMACE O ZEMI

GEOGRAFICKÉ ÚDAJE

Chilská republika se rozkládá mezi Tichým oceánem a Andským horským hřbetem v jejího východnější části Jižní Ameriky. Hraničí na severu s Peru, na východě s Bolívií a Argentinou, na jihu s Antarktidou a na západě ji omývá Tichý oceán.

Území Chile zabírá plochu 756 950 čtverečních kilometrů, táhne se v délce 4 780 km od hranic Peru až k mysu Horn a má průměrnou šířku 200 km. Nejzápadnějším bodem je Velikonoční ostrov a Chile uplatňuje i právní nárok na část Antarktidy.

Země je z 80 % hornatá. Najdeme tu na severu pouště, po celé délce území hory, jejichž vrcholky jsou pokryty věčným sněhem, na jihu travnaté prairie nebo stepi a na nejzápadě jihu polární pustiny.

PODNEBÍ

Na severu ráno a večer chladné, v poledne horké, ve středu země středomořské, na jihu chladné s celodenními dešti, na Antarktidě studené a na Velikonočním ostrově teplé.

ZVÍŘENA A ROSTLINSTVO

Vzhledem k rozmanitosti klimatických podmínek žijí v Chile velmi rozličné druhy zvířat. Jsou to například lamy huanaco, předchůdci dnešních velbloudů a jejich domestikovaní příbuzní alpaky a vikuně, tučňáci, nepřehledné množství různobarevných ptáků, modré velryby a mnoho dalších mořských živočichů.

Z rostlin jsou to kaktusy, trnité křoviny, rozsáhlé plantáže zeleniny. V lesích převažují duby, modřiny a jiné jehličnany, typická je copihue, která náleží do čeledi orchidejí. V horách rostou starobylé araukárie, posvátným stromem je canelo.

HISTORICKÝ PŘEHLED

Migrující američtí indiáni se usazovali v údolích a na pobřeží dnešního Chile. Inkové rozšířili svoje království na severu, Araukáni (Mapuche) jsou původními obyvateli středního a jižního Chile.

V 16. století vtrhli do Chile španělští dobyvatelé a podmanili si původní obyvatel. Chile získalo nezávislost 18. září 1810 a toto datum se slaví jako Den národní nezávislosti. V roce 1879 vznikl konflikt kvůli těžbě ledek a vedl ke 4 roky trvající válce s Peru a Bolívií.

Hospodářská krize po první světové válce vznikla, když se objevil na trhu uměle vyráběný ledek z Evropy.

V roce 1970 byl Salvador Allende demokraticky zvolen prezidentem republiky. Koncem roku 1973 armáda a policie provedly státní převrat. Byl nastolen velmi represivní systém vládnutí, který stál život 5000 obyvatel, mnoho jich zmizelo nebo bylo uvězněno. Po 17 letech diktátorského režimu se Chile začalo transformovat, ale politické rozdělení, které je zdrojem konfliktů a nepokojů, trvá. Významnou úlohu prostředníka hrají církve, které usilují o smíření.

VLÁDA

Chilská republika je založena na 3 pilířích státní moci (zákonodárné, výkonné a soudní).

Prezident je volen tajným hlasováním na 4 roky, stát má parlament a senát, soudy jsou nezávislé.

Chile se dělí na 15 regionů, v čele každého stojí regionální guvernér.

V lednu 2006 si Chilané zvolili do čela první prezidentku .

HOSPODÁŘSTVÍ

Těžba hospodářství je ve vývozu nerostných surovin. Chile je největším světovým vývozcem mědi. Důležitou položkou exportu je dřevo.

Zemědělství se soustřeďuje do centrálního údolí. Pěstuje se pšenice, kukuřice, žito, rýže, cukrová řepa, brambory. Víno, zelenina a ovoce se i vyváží. Živočišná výroba je zastoupena chovem hovězího dobytka, ovcí, vepřů a koz. Chile je světovým vývozcem ryb.

Turistický ruch je významným zdrojem příjmů. Turisty lákají nejsušší pouště světa, nádherné tichomořské pobřeží, vrcholky And, fascinující vodopády, patagonští tučňáci.

Životní úroveň mnoha obyvatel je poměrně nízká. Odhaduje se, že více než 34 % obyvatelstva žije v chudobě a 12 % v extrémní bídě. Naproti tomu 20 % obyvatelstva vlastní 80 % národního bohatství. Minimální měsíční mzda je 165 000 pesos, to je asi 333 amerických dolarů. Tuto minimální mzdu pobírá podle odhadu asi 10 % pracujících.

Zákonem je zakázáno zaměstnávat děti do 15 let, ale zákon se nedodrhuje. Problémem je znečišťování životního prostředí, přelidnění v hlavním městě, špatné perspektivy pro mladé lidi, konzumace drog, prostituce, nefunkční rodiny.

OBYVATELSTVO

Nejpočetnější skupinou obyvatelstva jsou mestici a Španělé. 75 % obyvatelstva žije v centrálním údolí, z toho 45 % v hlavním městě Santiagu. Chile má celkem 17 milionů obyvatel. Jen 7 % patří k původnímu obyvatelstvu, a to z 85 % k Araukánům (Mapuche). Silné skupiny emigrantů přicházejí z Evropy, Asie, Oceánie a Latinské Ameriky.

NÁBOŽENSTVÍ

89 % obyvatelstva se hlásí k Římskokatolické církvi, 10 % jsou protestanti – metodisté, luteráni, anglikáni, ortodoxní, baptisté a presbyteriáni, zbytek tvoří menšiny. Kromě oficiálních vyznání existuje místní náboženská kultura, ve které se mísí víra, folklor a zvyky. Např. Araukáni (Mapuche) mají po předcích zděděný způsob, kdy srdce promlouvá prostřednictvím hudby. Jejich chrámem je přírodní svaté místo, pokryté nebeskou klenbou, kde dnem i nocí vzývají boha Ngeenechen, který je mužem i ženou.

Unikátní slavností v katolickém světě je svátek Quasimodo, populární festival, který se koná první neděli po Velikonocích a který papež Jan Pavel II. charakterizoval jako „skutečný poklad Božího lidu“.

VZDĚLÁNÍ

Gramotnost je v zemi vysoká, protože vzdělání je dobře zakotveno v ústavě. Úřední jazyk je španělština. Odhaduje se, že číst a psát neumí jen něco přes 3 % obyvatel do 20 let. Školní docházka je povinná pro děti od 5 do 17 let. Na střední školy navazují univerzity nebo specializované technické instituty. Chile má 25 státních univerzit, ostatní jsou soukromé.

KULTURA

V Chile se zachovaly památky předkolumbovské kultury. V poušti Atacama to jsou galitické stavby, opevněné vesnice a jeskynní malby. Po celé délce území nacházíme petroglyfy – kresby na kameni a postavy zvané geoglyfy, nakreslené ve volném prostoru na poušti. Známa je diaguitská kultura, prezentovaná kulovitými hrnci a džbány. Jsou patrné i stopy Inků. V koloniálním období vznikly nádherné stavby, kostely, muzea.

Bohatou architekturou je známý ostrov Chiloé. Na Velikonočním ostrově je národní park Rapa Nui se stavbami a sochami z vulkanických hornin a ohromnými kamennými sochami moais.

Kulturní bohatství země inspirovalo mnohé umělce a spisovatele. Dva chilští spisovatelé dostali Nobelovu cenu za literaturu: Gabriela Mistral v roce 1945 a Pablo Neruda v roce 1971.

EKOLOGIE

Výsledkem špatného využívání přírodních zdrojů a nekontrolovaného růstu měst je zhoršení životního prostředí, následkem jsou různé choroby. Odvádění biologických i fyzikálních odpadů do vodních toků škodí ptákům i rybám a ničí rostliny. Semena se používají na výrobu bioplynu a pro obživu obyvatelstva slouží dovážená semena.

Přírodní zásobárny vody jsou využívány při těžbě kovů a výstavbě vodních nádrží pro výrobu elektrické energie.

ZDRAVOTNICTVÍ

Státní zdravotní politiku řídí ministr zdravotnictví.

Je zajišťována veřejná primární zdravotní péče. To znamená pravidelné lékařské prohlídky, očkování a první pomoc pro děti. Velkým problémem u školní mládeže je zvyšující se obezita.

Byla ustanovena komise AIDS, která eviduje nemocné a organizuje jejich léčbu.

Téměř milion lidí trpí depresemi.

ŽENY

Známa se stala Gabriela Mistral, nositelka Nobelovy ceny za literaturu, Violetta Para, spisovatelka, zpěvačka a malířka a současná spisovatelka Isabela Allende. V politice vynikla prezidentka Michelle Bachelet Jeria.

Na pracovní trh pronikly ženy poměrně nedávno. Podle vládních zdrojů představují 37 % pracovních sil v zemi. Uplatňují se spíše v méně prestižních profesích. Rozdíl v příjmech podle pohlaví je 33 až 38 %.

Zákoník práce zaručuje těhotným ženám a matkám novorozenců určité úlevy, skutečnost je však jiná.

Chile je na prvním místě ve výskytu domácího násilí v Latinské Americe. Dokonce se mluví o femicidě, kdy ženy v důsledku domácího násilí umírají. Zakládají se státní, církevní i soukromá střediska, která pomáhají obětem domácího násilí a starají se o ochranu žen a dodržování jejich práv.

Zákon o domácím násilí stanoví, že stát má povinnost předcházet domácímu násilí a poskytovat ochranu obětem násilí.

SVĚTOVÝ DEN MODLITEB V CHILE

SDM zahájil svou činnost v roce 1980, zpočátku v rámci Ekumenického sdružení žen Latinské Ameriky. V říjnu 2000 byl na národním plenárním zasedání tohoto sdružení zvolen národní výbor SDM, který vypracoval systém sítě, spojující církevní a sociální organizace v ekumenickém svazku. Příprava materiálů pro rok 2011 přispěla k oživení modlitebního hnutí v Chile.

DRAMATICKÉ UDÁLOSTI V ROCE 2010

V únoru 2010 postihlo Chile silné zemětřesení a tsunami.

5. srpna 2010 byla v chilském dole zasypana skupina horníků. Díky skvělé práci záchranářů byli po 69 dnech vytaženi ze 600metrové hloubky ve 4 m dlouhé a 450 kg vážící kapsli. Vytažení předcházelo vyhloubení závaděcí šachty s průměrem 33 cm, který byl rozšířen na 63,5 cm. Akce stála zhruba 20 milionů dolarů.

RECEPTY Z CHILE

Základní potravinou, která se podává ke každému jídlu, je chleba (spíš různé druhy pečiva). Velmi oblíbené jsou taštičky empanadas, které mohou být slané či se sladkou náplní.

Masové taštičky (20 kusů)

4 šálky hladké mouky, 1 lžička prášku do pečiva, sůl, 1 vaječný žloutek, 1 celé rozšlehané vejce, 1 a 1/4 šálku vlažného mléka, 1 šálek rozpuštěného sádla, 2 lžice oleje, 1 lžička mleté papriky nebo pepře, 4 drobně krájené cibule, 1/2 lžičky pálivé papriky (nebo i podle chuti méně), 1/2 lžičky drčeného kmínu a 1/4 lžičky oregana, 1/2 kg hrubě mletého zadního hovězího masa, 3 pokrájená vejce natvrdo, 20 černých oliv, 40 kusů rozinek-sultánek.

Z mouky, mléka, sádla, celého vejce, žloutku, soli a kypřícího prášku vypracujeme těsto, až dělá bublinky. Hmotu rozdělíme na 20 dílků a rozválíme na placky. Naplníme náplní (na oleji se osmaží paprika a cibule, přidá se pálivá paprika, oregano, kmín, sůl a na tomto základě osmažíme hovězí mleté maso. Zchladlou směsí potřeme placičky). Přidáme kolečko uvařeného vejce, olivu a pár sultánek. Placku přehneme, spojíme okraje, potřeme mlékem. Pečeme na vymazaném plechu v troubě, až nabudou a zezlátanou. Podáváme teplé se zeleninovým salátem nebo i studené, jako samostatné jídlo.

Jiný recept na empanadas

75 dkg hladké mouky, 5 dkg droždí, 12 lžic oleje (slunečnicového), 1/2 l mléka, 1-2 lžičky soli (pokud chceme péci sladké empanadas, dáme jen špetku soli a 10 dkg cukru), žloutek na potřetí okrajů.

Přísady dobře prohněteme a těsto necháme vykynout. Kolečka těsta potřeme náplní, přeložíme, okraje potřeme vajíčkem, slepíme, pečeme asi 20 minut.

Slaná náplň: mleté maso s cibulí, olivami a kmínem, popř. vařenými pokrájenými vajíčky.
Sladká náplň: nastrouhaná jablka s cukrem a skořicí, s trochou mléka.

Pan de huevo (sladký)

2 šálky hladké mouky, 1/4 šálku moučkového cukru, 2 čajové lžičky prášku na pečení a 1 a 1/4 polévkové lžice změkklého másla utřít. V jiné misce ušlehat 1 vejce, 1/4 šálku kyselého mléka a citrónovou kůru a přidat za stálého míchání k základnímu těstu, až nelepi. Těsto rozválet na výšku 1, 5 cm a vykrajovat kolečka o průměru 5 cm. Na vymazaném plechu kolečka naříznout do kříže. Potřít rozšlehaným vajíčkem a péci asi 20 minut dozlatova.

NÁPOJE

Tradiční nápoj Pisco sour

Pro 4 osoby: Do vychlazených skleniček s cukrovou krustou po obvodu nalít ze šejkru směs z 50 ml citronové šťávy, cukru dle chuti, 100 ml Pisca (hroznová pálenka) a kostek ledu.

Nealkoholické nápoje: jablečný a hroznový džus (v Chile se pěstuje hodně jablek a vinné révy)

VYKLADAČSKÉ POZNÁMKY

I. Královská 17, 1 - 16

Dobové pozadí

17. kapitola 1. knihy Královské zahajuje cyklus příběhů o Eliášovi, významné prorocké osobnosti předexilní doby (1 Kr 17,1 - 2 Kr 2,18). Zajímavé jsou všechny novozákonní zmínky o Eliášovi, ale pro danou souvislost zvláště Jk 5, 16 - 8 („člověk jako my“, přítom muž mocných modliteb).

V Eliášově době (9. století př. Kr) bylo celistvé izraelské království rozděleno na severní království zvané Izrael a na jižní Judsko. V Izraeli tehdy vládla dynastie Omri, ze které pocházel král Achab. Podle vypravěče „dopouštěl se toho, co je zlé v Hospodinových očích, více než všichni, kdo byli před ním.“ (16, 30-33). Společně s manželkou Jezabel z Foinicie protěžovali a všemožně v Izraeli podporovali Baalův kult. V Kenaánu se Baal uctíval od pradávna jako božstvo, které dává vláhu a tím i úrodu, veškerou plodnost a blahobyti.

Elijáš

Měl vyznavačské jméno „Mým Bohem je Hospodin“. Ke své osobě pozornost nesoustřeďoval. Významným bylo, co skrze něj konal Bůh. Vrcholný okamžik nastal, když na hoře Karmel všechn Izrael spontánně vyznal: „Jen Hospodin je Bůh! Jen Hospodin je Bůh! (1 Kr 18,39). Králi Achabovi Eliáš oznámil příchod sucha. Achab pochopil jeho slova jako kletbu, magicky přivolávající katastrofu na jeho království. Eliáš prchl; král po něm vyhlásil pátrání i v okolních zemích: srov. 1 Kr 18,10. Bůh proroka bezpečně ukryl tak, že jej poslal do málo osídleného kraje v Zajordání, k potoku Kerítu. Havrani mu tam přinášeli chléb a maso. Nad tímto údajem si vykladači vždycky lámali hlavu. Např. jeden židovský učenec pokládal „havrany“ za jméno kmene, který o Eliáše pečoval (srov. Sd 7,25). Kraličtí překladatelé jen poznamenávají: „Divně Bůh své věrné, kteříž konajíce svou povinnost s opovažováním se všeho, naň se cele spouštějí, opatrovatí umí.“ Bůh má mnoho cest a možností. Boží pomoc přichází často zcela neočekávaně a překvapivě. (Ex 16, 8. 12: mana a křepelky na cestě Izraele pustinou)

Vdova v Sareptě

Když za nastalého sucha vyschl i potok Kerít (v. 7), Bůh připravil prorokovi záchranu u chudé vdovy ve foinickém přístavním městě Sareptě (v. 9; L 4,24 - 26). Podivuhodně se potvrdilo, že Boží slitování nezná hranic. Bůh Izraele byl, je a bude Bohem všech pronárodů, celého veškerenstva, včetně světa přírody ve všeobsáhlém slova smyslu: Dt 11,17; Dt 28,23; Jb 9,4-10; Jb 38-39; Ž 65,2-3. 6-14; Ž 104,10-30; Sk 14,15b - 17 aj.

Prorok se setkává se ženou při sběru dříví poblíž městské brány. Chce doma naposled rozdělat oheň a připravit pro syna a pro sebe poslední jídlo, než oba zemřou hlady, Dosavad ním zápasem o přežití je úplně vyčerpaná a resignovaná.

Sdílení

Příchodem Božího posla do Sarepty nastává radikální změna situace. Vyprahlý, žíznivý Eliáš nejprve ženu prosí o vodu, za nastalého vedra vzácnou tekutinu. Ochotně jde žena pro vodu. Tenhle neznámý člověk ji zřejmě velice potřebuje. Když však vzápětí zazní z prorokových úst také prosba o kus chleba, žena se zarazí. Přivolává za svědka svých slov Eliášova Boha. Nemá ve svém domě už vůbec chléb. Všeohovsudy jen hrst mouky a trochu oleje. Prorok na její slova reaguje výzvou, "aby se nebála! (v. 13). Toto povzbuzení se ozývá v bibli velmi často, zejména v tísnivé, nebezpečné situaci: Ex 14,13; 2 Kr 6,16; 2 Par 20,17; Iz 41,10. 13; Mt 28, 5; Sk 27, 24 aj.

Potom Eliáš vdovu posílá, aby šla a pro něj – jako prvnímu - připravila malý chléb. Bude mít dost i pro sebe, i pro syna. Žena těm to slovům věří a poslechne. Všichni tři mají dost, jsou nasyceni. A posila pro nás?

Každé úsilí o záchranu života je moudré a odpovídá Boží vůli. Ať se děje u potoka Kerítu, v Sareptě anebo dnes kdekoliv, za pomoci vědy a techniky. Zápas o záchranu a obnovu fyzického života i života víry musí pokračovat. Rada jednotlivců a skupin v různých částech světa se intenzivně zabývá otázkou dobrého přežití pro všechno Boží stvoření.

Příklad z Chile: "Dávej, až to bolí"

V celé zemi je znám život a dílo Otce Alberta Hurtada. Alberto Hurtado organizoval kampaně s výzvou „Dávej, až to bolí“. Zakládal „Kristovy domovy“ pro děti žijící na ulici, mladé matky, opuštěné ženy a staré lidi. Do těchto domovů přinášejí ženy domácí chléb a osvěžující bylinkový čaj.

Otázky k zamyšlení

1. Znovu se podívejme na Achaba a Jezabel. Komu my dnes sloužíme? Ne-následujeme různé moderní idoly – touhu po penězích a moci, slávě, snahu „být fit“ a být moderní?
2. Vidíme a umíme jmenovat místa dnešního ekonomického „sucha“ a beznaděje?
3. Co v těchto situacích říkají prorocké hlasy?
4. Věříme, že Bůh dává, co pro přežití potřebujeme?
5. Jaký je náš postoj vůči cizí osobě, která klepe na naše dveře?
6. Vdova sdílí s cizincem to poslední, co má. Co my máme? Co navzájem sdílíme? Jaké je naše pochopení toho, co stačí?

MARKOVO EVANGELIUM 6, 30 – 44

Úvodem o evangeliu podle Marka

Je ze čtyř kánonických evangelií nejstarší a nejkratší. Vypráví velmi koncentrovaně a přímočaře o Ježíšově životě a o jeho významu. Dosvědčuje, že Ježíš Kristus je Zachránce, kterému záleží na plném životě žen a mužů, dětí a starých lidí, na všech jejich potřebách fyzických a duchovních. Stejně jako další novozákonní evangelia i evangelium podle Marka vznikalo v dlouhém procesu nejprve ústním předáváním jednotlivých příběhů a výroků a později jejich písemným zachycením a seřazením. Na této práci se podílela řada mužů a žen daného sborového společenství. Ježíš pro ně tolik znamenal, že si chtěli o něm znovu a znovu vyprávět a vyprávěné dál předávat. Přitom se stalo zvykem, že každé sepsání evangelia se připisovalo určitému důvěryhodnému ručitelovi. Evangelium podle Marka spojila církevní tradice s misionářem Markem (srov. 1 Pt 5, 13; Fm 24).

Nasycení pěti tisíců (Mk 6,30–44)

Událost nasycení zástupů, velmi významná pro všechna čtyři evangelia, je vylíčena jako velkolepé dění, ve kterém se Mesiáš-Kristus zjevil izraelskému lidu a skrze něj světu. Zde ji uvádějí dva krátké oddíly:

1. v. 30-32 : „Poslaní“ (řecky. APOSTOLOI) se právě vrátili z misijní cesty, na kterou je Mistr vyslal (Mk 6-12). Vyprávějí mu o svém působení. Stávají se potom důležitým mezičlánkem i v následujícím dění. Text je uvádí ještě dvakrát jako „učedníky a učednice“ (řec. MATHÉTAI, v. 35 a 41). Markovský sbor, kde se evangelium utvářelo, zahrnoval muže a ženy, Ježíšovy přátele a přítelkyně. Volně se navazovalo na dvanáct izraelských kmenů. Vytvářeli novou Boží rodinu. Nezakládala se na pokrevních svazcích, ale na „činění Boží vůle“, tj. na následování Krista v každodenním životě (Mk 3, 31-35). Po namáhavé misi bere Ježíš své učedníky a učednice „na pusté místo“ poblíž Genezaretského jezera, aby si odpočinuli. Zůstávají však nějaký čas skutečně o samotě?

2. v. 33-34: Zástupy lidí z blízkého i vzdálenějšího okolí přicházejí okamžitě za nimi. Spěšně a pěšky. Museli vydat dost energie, aby Ježíše dosáhli. P r o č? „Byli jako ovce bez pastýře“, tj. bez vedení. Nenacházeli odpovědi na centrální otázky svých životů. Většina pocházela z nižších společenských vrstev. Tito lidé zápasili o přežití uprostřed zadlužení, nedostatku i hladu, a nemocí (nebylo na lékaře). Ježíš to ví – a „je mu jich líto“ (v. 34). Toto soucítění, "milosrdenství" nesentimentální solidarita je jedno z centrálních biblických hodnot (srov. Mi 6,8; Mt 5,7). Ježíšův soucit se zástupy se okamžitě projevuje tak, že je „učí“. Mocně jim svědčí o tom, že Bůh na ně nezapomíná.

v. 35-38: V nadcházejícím večeru projevují učedníci a učednice pochopení pro vyhladovělé množství naslouchajících. Radí, aby je Ježíš propustil. Jsou realističtí. Vědí, že sami pro ně nemohou opatřit dostatečnou stravu. (Po skromné ranní snídani bylo večerní jídlo jediným pokrmem během celého dne. Sestávalo z chleba, tj. tenkých obilných plackek a ryb, nasolených nebo upečených.)

Chilské ženy připomínají vlastní situaci, např. uprostřed množství dětí, žijících na ulici. Jak často cítíme vlastní neschopnost uspokojit potřeby lidí kolem nás. Jak často si přejeme, aby odešli a snažili se najít, co potřebují, jinde. Ježíš, dobrý pastýř, vrací odpovědnost na výzvu hladu zpět, do rukou svých následovníků a následovnic. "Vy jim dejte najíst. Jejich odpověď se soustřeďuje na otázku peněz: ani 200 denárů, tehdejší denní mzda mužů, by nestačila. Jenže Ježíšův přístup není o penězích. Vede ty své, aby se dobře podívali na to, co jim mají: „Kolik máte chleba? Běžte se podívat. Učedníci mají zjistit, kolik chleba mají sami a kolik lidí kolem nich. Poslechnou. Zjišťují, že je k dispozici 5 kusů chleba a 2 ryby :nedůležitý počet.

v. 39-40: Ježíš řekne těm svým, aby lidi pobídli k usazení se na trávě ve skupinách po 50 osobách. Mohou si vidět do tváří, mohou se seznámit a sdílet, co kdo má. Skupiny jsou inkluzivní, bez jakéhokoliv typu diskriminace. Nikdo se neptá, jakou řečí kdo mluví, odkud pochází, jestli má nebo nemá rodinu ap.

v. 41-42: Dál si Ježíš počíná docela ve shodě s židovskou tradicí společného jídla. Na začátku otec rodiny nebo osoba, která předsedá, vyslovuje žehnání: "Buď chválen, Věčný, náš Bože, Králi světa, který dáváš vyrůst chlebu ze země. Potom Ježíš bere přinesený chléb, chléb těch, kdo byli ochotni se o něj s druhými rozdělit. Láme jej, předává pomocníkům, aby jej roznesli čekajícím. Podobně jsou rozděleny i ryby. "Všichni jedli a všichni se nasýtli. "Boží požehnání rozmnožuje, co je v lidských očích malé, nepatrné. Boží přítomnost posvětčuje prosté lidské sdílení. Příběhy o zázracích (1 Kr 17 a Mk 6) vyprávějí o zkušenostech těch, kdo ve svých životech prožili působení Boží proměňující síly (řec. DYNAMIS).

v. 43-44: Podivuhodné dění, zároveň Boží a zároveň lidské, všem přítomným zjevné a svou podstatou skryté, je v Markově podání stvrzeno dvěma symbolickými detaily: ještě zbylo mnoho zbytků (12 košů). Nasycených bylo 5 000 – velký počet.

Doplňkový materiál

V Chile je chléb pořád nejdůležitější položkou na každém stole. Tento kousek kvasnicového těsta je zde i na těch nejskromnějších, aby nám pomáhal zvednout se, kdykoliv naše těla pociťují slabost. Lidé v Chile pracují dlouhé hodiny: někteří pracují 11 nebo 12 hodin denně s půlhodinovou přestávkou na oběd. Když na konci měsíce dostanou mzdu, mnozí vidí, že stačí jen na základ-

ní výdaje jako je elektřina, voda, plyn nebo otop a na dluhy v obchodech. Na jídlo často zbývá málo.

Markovo evangelium způsobuje pohoršení v každém ekonomickém systému, který pracuje s jediným principem maximalizace zisku i tehdy, když je ohrožena důstojnost lidí. Kdyby rozdělení pozemských darů bylo spravedlivé, všichni bychom měli přístup k těmto plodům, jak nám je Bůh poskytl na začátku stvoření. V globalizovaném světě ekonomicky MÍT je více než BÝT: Když uvážíme tajemství tohoto příběhu, můžeme znovu prožít galilejské dobrodružství. Ježíš přichází obnovit stanovisko učedníků. Mají se zastavit a zamyslet. Ježíš Kristus prolamuje mlčení těch, kdo jsou nejméně chráněni a vyvolává neklid. Naše hnutí – Světový den modliteb – má podmínky pro to, aby uskutečňovalo „zázrak chleba a ryb“ prostřednictvím mnoha žen na čtyřech světových stranách, které sedí na trávě a dávají dohromady, co mají, poskytující potravu těm, kdo žádnou nemají a modlíce se k Pánu života, k tomu Jednomu, který nám zanechal velké poslání: abychom společně objevovali, že existuje jeden stůl pro všechny, kde nikdo nemá pocítovat diskriminaci pro rasu, kulturu, barvu pleti, nemoc, věk, pohlaví, vyznání nebo vědomosti. Je to stůl přístupný všem, kde není nedostatek chleba, kde plníme košíky chleby a rybami, aby se dostalo na celém světě na každého potřebného.

Všichni lidé by měli mít dost výživné stravy, aby se rozvíjeli. Kdyby se bohatství spravedlivě rozdělovalo, každý z nás by sdílel co máme – jako vdova ze Sarepty. Ještě jednou: Ježíš nám umožnil uvidět, že tím, co máme, bychom mohli nakrmit všechny, co hladoví. Získali bychom přístup ke všemu, co stvoření produkuje, a nebyly by hladovějící země, podvyživené děti nebo lidé umírající pro nedostatek potravy.

Uvnitř našich pospolitostí, jako službu a ne povinnost, můžeme zavát ty, kdo se necítí být částí tohoto kulatého stolu, aby se připojili, protože jeho střed je podpírán Boží mocí.

Podněty pro setkání nad oddílem Mk 6,30-44

1. Prožili jste okolnosti, kdy jste se cítili „jako ovce bez pastýře“? Anebo kdy se tak cítili jiní?
2. Jak lze poznat „dobrého pastýře“ nebo „dobrou pastýřku“? Uveďte charakteristiky
3. Jste schopni objevit vlastní „chleby“ – dary a talenty, které můžete nabídnout ke službě ve vašem společenství?
4. Co nám pomáhá překonat touhu ponechat si věci pro sebe?

Zpracovala ThDr. Jana Opočenská

SEZNAM ČESKÝCH DOSTUPNÝCH PUBLIKACÍ O CHILE

Allendeová Isabel	Dům duchů, Svoboda 1990
Burian Jan	Chilský deník, Primus 1998
Bushnell G.H.S.	Umění staré Ameriky, Odeon 1970
Chalupa Jiří	Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile, Lid. noviny 1999
Jiránek Jiří	Čile po Chile, Mladá fronta 2005
Márquez Gabriel G.	Dobrodružství Miguela Littína v Chile, Odeon 2007
Neruda Pablo	Veliký zpěv, Československý spisovatel 1957
Pavel Pavel	Rapa Nui. Jak chodily sochy moai na Velikonočním ostrově, Olympia 1988,2000
Platovský Milan	Přežít a žít. Vzpomínky jednoho Čecha z Chile, Olympia 1999
Stuchlíková Jarka	Indiáni, politici, plukovníci. Život české rodiny v Chile 1969-1973, Panglos 1997
Šolc Václav	Pod chilskými sopkami, Orbis 1969